

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1915 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, Antonsson, Bergström, frih. Fleming, Bäckström, frih. Palmstierna, Jespersion, Sandler, Jeansson i Kalmar, Rune, Jonsson i Hökhult, Danström, K. A. Nilson, Forssman, Holmström, Nilsson i Kristianstad och Jönsson i Revinge.

Genom en den 16 april 1915 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 151, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga nedan införda förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Häri genom förordnas, att 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 mom. Personlig ersättning — — — för hans tobakstillverkning.

2 mom. Såsom villkor — — — från anställningen skild.

3 mom. Ersättningen utgår, på sätt här nedan sägs, med vissa gånger medeltalet av den vederbörligen styrkta årsinkomst (*medelårsinkomst*), vilken för de två närmaste kalenderåren före monopolets ikraftträdande verkligen åtnjutits eller, i det i 1 mom. b) avsedda fall, såsom avlöning beräknats för de två sista år, som i där omförmälda uppskattning ingått; dock att, om person, tillhörande någon av de i 1 mom. a), d) eller e) omförmälda kategorier ersättningstagare, med hänsyn till de under senare delen av år 1914 rådande försämrade arbetsförhållandena inom tobaksindustrin sådant påyrkar, såsom utgångspunkt för beräkning av hans medelårsinkomst må tagas åren 1912 och 1913. Vid beräkning av medelårsinkomsten tages ej hänsyn till sådan förbättring av avlöningsvillkoren, vilken inträtt efter år 1911, för så vitt ej giltiga skäl för dylik förbättring prövas hava förelegat.

4 mom. Till de — — — *fem* gånger medelårsinkomsten.

5 mom. Till person — — — *fyra* gånger medelårsinkomsten.

6 mom. Till person — — — ovan angivits.

7 mom. Centralkommissionen må — — — av livränta.

8 mom. Har person, tillhörande någon av de i 1 mom. a), d) eller e) omförmälda kategorier ersättningstagare, blivit, efter den 9 september 1914 och innan monopolet trätt i kraft, utan eget förvållande skild från sin anställning, vare han ändock berättigad till den ersättning, som till honom enligt vad i denna paragraf sägs skolas utgå, i händelse han vid monopolets ikraftträdande varit vid sin anställning bibehållen.

9 mom. Å ersättning, som enligt denna paragraf tillerkännes tobaksarbetare, skall avdrag göras för arbetslöshetsunderstöd, som han för tid efter den 31 maj 1915 må hava erhållit av statsmedel.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Beträffande motiveringen till nu återgivna förslag, i den mån densamma icke här nedan återgives, tillåter sig utskottet hänvisa till ovanberörda, vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokoll.

Utskottet.

Enligt 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, har staten, på sätt chefen för finansdepartementet till ovannämnda statsrådsprotokoll erinrat, i samband med beslutet om monolets genomförande iklätt sig ersättningsskyldighet i viss omfattning gentemot den inom tobaksindustrien förut sysselsatta personalen, i den mån sagda personal icke kan beredas tillfälle till verksamhet i monolets tjänst. Förutsättningen för att dylik ersättning skall utgå är emellertid enligt ovannämnda författningsrum, att den ersättningssökande *vid tiden för monolets ikraftträdande* — d. v. s. den 1 juni 1915 — är stadigvarande sysselsatt inom tobaksindustrien. Efter det monopollagstiftningen blivit antagen av riksdagen hava emellertid till följd av omständigheter, som då icke kunde förutses, avskedande av arbetare inom tobaksindustrien i stor omfattning ägt rum. Många tobaksarbetare skulle sålunda vid tillämpning av nyssberörda bestämmelse gå miste om den ersättning, varav de enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens avsikt bort komma i åtnjutande. Till förebyggande härav har i förevarande proposition föreslagits sådant tillägg till ovannämnda paragraf, som tillförsäkrar inom tobakstillverkningen sysselsatta personer, vilka blivit efter den 9 september 1914, då beslutet om monolets införande fattades av riksdagen, men före monolets ikraftträdande utan eget förvållande skilda från sin anställning, den ersättning, som eljest skulle hava tillkommit dem.

I den ovan omnämnda 9 § i ersättningsförordningen stadgas, att till grund för beräkning av ersättning skall läggas medeltalet av vederbörandes årsinkomst under de två närmaste kalenderåren före monolets ikraftträdande. Med hänsyn till de under senare delen av år 1914 inträdda försämrade arbetsförhållandena inom tobaksindustrien har i propositionen föreslagits sådan ändring av sistnämnda bestämmelse, att såsom utgångspunkt vid fastställandet av ersättning åt de i paragrafen omnämnda kategorier ersättningstagare må kunna, därest sådant påyrkas — i stället för årsinkomsterna för åren 1913 och 1914 — tagas årsinkomsterna för 1912 och 1913.

Såsom chefen för finansdepartementet enligt ovannämnda statsrådsprotokoll framhållit, erfordras emellertid särskilt medgivande från

aktiebolaget svenska tobaksmonopolets sida för att staten, vid bifall till förevarande proposition, skall få sina av författningsändringarna orsakade utlägg av monopolbolaget ersatta i samma ordning, som enligt det med bolaget avslutade kontraktet rörande monopolets utövning gäller beträffande övrig av staten i samband med monopolets införande till enskilda utbetald gottgörelse. Enligt vad utskottet inhämtat, har den stämman, som hållits med monopolbolaget den 4 innevarande maj, på förslag av bolagets styrelse, lämnat sådant medgivande.

Propositionen innehåller slutligen förslag till stadgande därom, att vad arbetare, som är ersättningsberättigad enligt ersättningsförordningen, kan få uppbära i arbetslöshetsunderstöd av statsmedel, efter det monopolet trätt i kraft, skall avräknas på honom tillkommande ersättning. Såsom skäl för sistnämnda stadgande har departementschefen framhållit, att, då den ersättning, som enligt nämnda förordning tilldelas arbetare, vore avsedd att hålla honom skadeslös för mistad anställning inom tobakshanteringen efter monopolets ikraftträdande, det syntes vara riktigt, att vad ersättningsberättigad arbetare kunde få uppbära i arbetslöshetsunderstöd av statsmedel efter den 31 maj 1915 avräknades på honom tillkommande ersättning.

Enligt vad bevillningsutskottet erfarit, lär utbetalning av ersättningar icke kunna väntas äga rum, förrän avsevärd tid förflutit efter det monopolet trätt i kraft. Vid sådant förhållande och särskilt med hänsyn därtill, att de tobaksarbetare, som icke bliva efter monopolets ikraftträdande antagna i monopolbolagets tjänst, måste antagas till stor del tillhöra sådana kategorier av arbetare, för vilka avsevärda svårigheter kunna uppstå att vinna annan anställning, har utskottet ansett sig böra av billighetsskäl föreslå sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del, att å ersättning avdrag skall göras endast för arbetslöshetsunderstöd, som arbetare erhållit efter den 31 augusti 1915. Givetvis kan härigenom icke föränledas, att någon kommer i åtnjutande av arbetslöshetsunderstöd efter den tidpunkt, då han uppburit eller ägt uppbära ersättning.

I övrigt har utskottet icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts med propositionen nr 151 framlagda förslag till ändrad lydelse av 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av stats-

Bevillningsutskottets betänkande Nr 31.

monopol å tobakstillverkningen i riket icke kunnat oförändrat bifallas, må antaga samma förslag med den ändring, utskottets härvid såsom bilaga fogade författningsförslag utvisar.

Stockholm den 11 maj 1915.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

---

*Bilaga.***Förslag**

till

förordning om ändrad lydelse av 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Härigenom förordnas, att 9 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 mom. Personlig ersättning — — — för hans tobakstillverkning.
2 mom. Såsom villkor — — — från anställningen skild.
3 mom. Ersättningen utgår, på sätt här nedan sägs, med vissa gånger medeltalet av den vederbörligen styrkta årsinkomst (*medelårsinkomst*), vilken för de två närmaste kalenderåren före monopolets ikraftträdande verkligen åtnjutits eller, i det i 1 mom. b) avsedda fall, såsom avlöning beräknats för de två sista år, som i där omförmälda uppskattning ingått; dock att, om person, tillhörande någon av de i 1 mom. a), d) eller e) omförmälda kategorier ersättningstagare, med hänsyn till de under senare delen av år 1914 rådande försämrade arbetsförhållandena inom tobaksindustrin sådant påyrkar, såsom utgångspunkt för beräkning av hans medelårsinkomst må tagas åren 1912 och 1913. Vid beräkning av medelårsinkomsten tages ej hänsyn till sådan förbättring av avlöningsvillkoren, vilken inträtt efter år 1911, för så vitt ej giltiga skäl för dylik förbättring prövas hava förelegat.

4 mom. Till de — — — *fem* gånger medelårsinkomsten.

5 mom. Till person — — — *fyra* gånger medelårsinkomsten.

6 mom. Till person — — — ovan angivits.

7 mom. Centralkommissionen må — — — av livränta.

8 mom. Har person, tillhörande någon av de i 1 mom. a), d) eller e) omförmälda kategorier ersättningstagare, blivit, efter den 9 september 1914 och innan monopolet trätt i kraft, utan eget förvållande skild från sin anställning, vare han ändock berättigad till den ersättning, som till honom enligt vad i denna paragraf sägs skolat utgå, i händelse han vid monopolets ikraftträdande varit vid sin anställning bibehållen.

9 mom. Å ersättning, som enligt denna paragraf tillerkännes tobaksarbetare, skall avdrag göras för arbetslöshetsunderstöd, som han för tid efter den *31 augusti* 1915 må hava erhållit av statsmedel.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.